

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

**Universitat Autònoma
de Barcelona**

TREBALL DE FI DE GRAU

Resumen ejecutivo

Títol: Com construeix el professorat la imatge de l'alumna/e ideal en clau de gènere?

Autora: Elisa Casas Díaz (1491752)

Tutora: Aina Tarabini

Curs 2021-2022

Grau en Sociologia

Quan parlem de l'*alumna/e ideal* fem referència a una categoria socialment construïda, que reconeix com a bones i vàlides certes característiques i pràctiques de l'alumnat. Diversos estudis constaten que el professorat tendeix a atribuir i naturalitzar diferents trets de personalitat, habilitat i comportament entre noies i nois; consegüentment, això genera un biaix de gènere en la seva construcció de la imatge de l'*alumna/e ideal*. Mentre que en clau de comportament sembla que són les noies aquelles qui s'acosten més a aquest model, en termes cognitius, de forma de ser i de personalitat, el professorat valora més positivament els trets associats a la masculinitat.

L'objectiu de la meua investigació és explorar com les expectatives i les creences del professorat modelen la imatge de l'*alumna/e ideal*, centrant l'atenció en el paper dels rols de gènere i, per tant, de la masculinitat i la feminitat. L'estudi s'emmarca en el batxillerat d'un institut públic de Barberà del Vallès. En atenció a això, he construït la següent pregunta de recerca: *"Com construeix el professorat la imatge de l'alumna/e ideal en clau de gènere?"*. D'aquí, se'n deriven diverses preguntes:

1. Quins trets característics assigna el professorat al rendiment acadèmic dels nois i les noies?
2. Quins trets característics assigna el professorat al comportament dels nois i les noies?
3. Quins trets característics destaca el professorat del caràcter personal dels nois i les noies?
4. Quina explicació atribueix el professorat al biaix de gènere existent en la tria d'itinerari del batxillerat?

Així doncs, per cadascuna de les subpreguntes de recerca he elaborat una hipòtesi:

- H1: El professorat assigna l'alt rendiment de les noies a la diligència i el treball dur, mentre que, en el cas dels nois, l'associa al seu potencial intrínsec.
- H2: El professorat manté que les noies acostumen a tenir un millor comportament a l'aula que els nois.
- H3: Respecte del caràcter personal de l'alumnat, el professorat caracteritza a les noies com a treballadores, tranquil·les i inestables; d'altra banda, caracteritza als nois com a mandrosos, moguts i decidits.
- H4: L'explicació que atribueix el professorat al biaix de gènere en la tria d'itinerari del batxillerat es fonamenta en els trets característics que assignen a la feminitat i la masculinitat.

La investigació és un estudi de cas, d'acord amb la seva pertinença per abordar fenòmens

particulars de manera profunda i en el seu context. L'enfocament metodològic és qualitatiu, en tant que es pretén adquirir informació detallada de les persones entrevistades, així com captar la dimensió subjectiva a través del seu discurs. El mètode qualitatiu escollit són les entrevistes semiestructurades. S'ha realitzat un total de quatre, cadascuna associada a un perfil diferent: tres professors de diferents itineraris –Ciència i Tecnologia, Arts plàstiques i Disseny i Humanitats i Ciències Socials– i la coordinadora de quart d'ESO. La decisió d'escollir aquests quatre perfils és explicada per la riquesa i diversitat que aporta el discurs de cadascun/a d'ells/es.

Els principals resultats obtinguts responen a les quatre hipòtesis plantejades prèviament:

1. Si bé és cert que el professorat assigna, generalment, l'alt rendiment dels nois al seu potencial intrínsec, en el cas de les noies no sempre l'associa a la diligència i el treball dur, sinó que, en alguns casos, també l'explica pel seu potencial intrínsec.
2. El professorat defineix, en termes generals, a les noies com aquelles qui presenten un millor comportament a l'aula. Malgrat això, també destaca que resulta més fàcil detectar un enfrontament per part d'un noi, ja que tendeixen a actuar de forma directa i visible; que el d'una noia, donat que solen utilitzar mecanismes i altres vies més difícils de detectar i controlar, com el *bullying* a través de les xarxes socials.
3. El professorat tendeix a caracteritzar a les noies com a treballadores, tranquil·les i inestables i als nois com a mandrosos i moguts, però en la qüestió de qui és més decidit/da no hi ha una percepció unànime.
4. Hi ha evidència que demostra que el professorat explica el biaix de gènere en la tria d'itinerari del batxillerat pels trets característics que assigna a la feminitat i la masculinitat.

A tall de conclusió, el perfil de l'alumna/e ideal, en termes de rendiment acadèmic, sembla tenir rostre femení: un bon alumne és definit pel professorat com una persona amb bons hàbits d'estudi, treballadora, responsable, organitzada i sense mandra d'aprendre, atributs associats a les noies. En clau de comportament a l'aula, les noies tornen a acostar-se més al model: un bon alumne és caracteritzat com a tranquil –però no excessivament–, inquiet però concentrat, amb ganes i interès per aprendre però no excessivament mogut. En relació amb el caràcter personal, sembla que són els nois qui s'adscriuen més a la pauta del professorat: un bon alumne és aquell qui és més racional que emocional, analític, actiu i sense por a cometre errors. En aquest cas, hi ha una coincidència gairebé total en considerar que tots aquests trets tenen rostre masculí.

BIBLIOGRAFIA

CURRAN, M. 2017. *¿Qué lleva a los jóvenes a dejar los estudios? Explorando los procesos de (des)vinculación escolar desde una perspectiva de clase y género.* Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.

DURAN, M. M. 2012. *El estudio de caso en la investigación cualitativa.* Revista Nacional de Administración, Vol. 3, num. 1, pp. 121-134.

JONES, S. & MYHILL, D. 2004. *Seeing things differently: teachers' construction of underachievement.* Gender and Education, Vol. 16, num. 4, pp. 531-546.

TARABINI, A. 2017. *L'escola no és per a tu: el rol dels centres educatius en l'abandonament escolar.* Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

VAN HOUTTE, M. 2004. *Why boys achieve less at school than girls: the difference between boys' and girls' academic culture.* Educational Studies, Vol. 30, num. 2, pp. 159-173.